

**महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक
व उच्च माध्यमिक शिक्षा
मंडळ, पुणे**

विषय :- भूगोल

इयत्ता:- बारावी (कला व विज्ञान शाखा)

अनुक्रमणिका	पाठाचे नाव	गुण	विकल्पासहित गुण
1	लोकसंख्या भाग -1	12	17
2	लोकसंख्या भाग-2	8	11
3	मानवी वस्ती व भूमी उपयोजन	8	11
4	प्राथमिक आर्थिक क्रिया	12	17
5	द्वितीय आर्थिक क्रिया	12	17
6	तृतीयक आर्थिक क्रिया	10	14
7	प्रदेश व प्रादेशिक विकास	10	14
8	भूगोल: स्वरूप व व्याप्ती	8	11

अनुक्रमणिका	पाठाचे नाव	उपघटकाचे नाव
1	लोकसंख्या भाग :-1	लोकसंख्या घनता, लोकसंख्या वितरणाचा आकृतीबंध, लोकसंख्या वाढ, लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांत
2	लोकसंख्या भाग:-2	वयोरचना, लिंग रचना व साक्षरता, लोकसंख्येचा लाभांश, कार्यशील लोकसंख्या, व्यावसायिक संरचना, ग्रामीण व शहरी लोकसंख्या, स्थलांतर
3	मानवी वस्ती व भूमी उपयोजन	माने वस्ती प्रकार व वस्त्यांचा आकृतीबंध, माने व त्यांच्या कार्यानुसार वर्गीकरण, भूमी उपयोजन वर्गीकरण

4	प्राथमिक आर्थिक क्रिया	प्राथमिक व्यवसाय- शिकार, फळे कंदमुळे गोळा करणे, लाकूडतोड,मासेमारी,पशुपालन, खाणकाम, शेती व तिचे प्रकार
5	द्वितीय आर्थिक क्रिया	उद्योगांच्या स्थानिकीकरणावर परिणाम करणारे घटक, उद्योगांचे वर्गीकरण
6	तृतीय आर्थिक क्रिया	वाहतूक व्यापार पर्यटन संदेशवहन चतुर्थक व पंचक व्यवसाय
7	प्रदेश व प्रादेशिक विकास	प्रदेश प्रकार व प्रादेशिक विकासावर परिणाम करणारे घटक, प्रादेशिक असमतोल व दूर करण्याचे उपाय
8	भूगोल: स्वरूप व व्याप्ती	स्वरूप,व्याप्ती,आंतरविद्याशाखीय भूगोल अभ्यासाचे कौशल्य, निसर्गवाद,संभववाद, जीआयएस व जीपीएस.

प्रात्यक्षिक भूगोल

अनुक्रमणिका	प्रात्यक्षिकाचे नाव
1	सर्वेक्षणाद्वारे माहिती गोळा करणे :- अॅपच्या सहाय्याने करणे
2	विदा संघटन (सांख्यिकीय माहिती)
3	विदा विश्लेषण :अपस्करणाचे मापन
4	विदा विश्लेषण :गुणानुक्रम सहसंबंध

5	विदा सादरीकरण :-विभाजित वर्तुळ काढणे
6	विदा सादरीकरण:- विभाजित आयत तयार करणे
7	विदा सादरीकरण :-लोकसंख्या मनोरा तयार करणे
8	स्थळ निर्देशक नकाशाचे विश्लेषण :- मानवी वस्ती
9	स्थलनिर्देशक नकाशाचे विश्लेषण :-भूमी उपयोजन व व्यवसाय
10	स्थलनिर्देशक नकाशाचे विश्लेषण :- वाहतूक व संदेश वर